

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни
Сценічна мова

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету соціальної педагогіки
і психології
О.В. Пономаренко
« 27 » 08 2025

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сценічна мова (1-й сем.)
підготовки магістрів
денної форми здобуття освіти
освітньо-професійна програма "Театральне мистецтво"
спеціальності В6 "Перформативні мистецтва"
галузі знань В "Культура, мистецтво і гуманітарні науки"

ВИКЛАДАЧ: Стадніченко Н.В., канд. пед. наук, доцент

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри _____

Протокол № 1 від « 20 » серпня 2025 р.
Завідувач кафедри Локарева Г.В.

Погоджено
Гарант освітньо-професійної/
освітньо-наукової програми
_____ Локарева Г.В.

2025 рік

Зв'язок з викладачем: Viber Telegram

E-mail: stadnichenko.nadejda@gmail.com

Сезн ЗНУ повідомлення: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=4820>

Телефон: 066 050 17 37

Інші засоби зв'язку: Zoom, Viber, Telegram

Кафедра: акторської майстерності, корпус ЗНУ №8, ауд. №112

1. Опис навчальної дисципліни

У межах опанування дисципліни «Сценічна мова» здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти навчаються аналізувати літературні твори різних жанрів; оволодівають уміннями ефективного використання літературного матеріалу для формування і вдосконалення вербальних і невербальних засобів професійного спілкування. Фахових умінь та навичок здобувачі набувають під час практичних, лабораторних занять та самостійної роботи. Окрім розвитку професійних характеристик мовного апарату, опанування елементів техніки мовлення навчальний процес спрямований на формування якостей, без яких неможлива повноцінна професійна діяльність актора. До них належать цілеспрямованість, зосередженість, дисциплінованість, відповідальність, уміння працювати як самостійно, так і в творчому колективі.

Метою курсу «Сценічна мова» є всебічна підготовка здобувачів вищої освіти до професійного спілкування актора засобами сценічного мовлення, формування сприйняття майбутніми фахівцями феномена сценічної мови як складової загального процесу розвитку театральної культури.

Завданнями курсу «Сценічна мова» є ознайомлення здобувачів з основами теорії мистецтва сценічного мовлення, опанування прийомів звукоутворення і звуковедення, методів формування професійного дихання, голосових якостей, дикційної чіткості та артикуляційної вправності; сприяння розвитку навичок самостійної роботи над текстом ролі у процесі реалізації творчого проєкту; розкриття сутності роботи над словом, опанування навичок логічного, послідовного та психологічно обґрунтованого аналізу різножанрових літературних творів, донесення авторського задуму та змісту тексту до слухачів у процесі публічного читання в якості декламатора; виконання функцій ведучого концертних програм, диктора на радіо та телебаченні; закріплення практичних навичок і теоретичних знань із дисципліни «Сценічна мова», формування організаторських умінь, необхідних у роботі з учасниками самодіяльного театального колективу в якості керівника; стимулювання прагнення до самовдосконалення та самореалізації шляхом використання здобутих професійних знань і практичних умінь для виправлення мовленнєвих вад і недоліків, удосконалення зовнішньої та внутрішньої техніки словесної дії та виконавської майстерності; сприяння підвищенню мовної культури здобувача вищої освіти як невід'ємної складової професійної кваліфікації майбутнього працівника творчого професійного колективу. У результаті вивчення навчальної дисципліни «Сценічна мова» здобувач вищої освіти повинен знати: напрями розвитку сценічного мовлення у світовій театральній практиці; творчі здобутки і досягнення видатних майстрів, представників вітчизняних і зарубіжних театральних шкіл і мистецьких напрямів; літературні жанри, їх характеристики та способи сценічного втілення засобами мовлення; методи роботи над формуванням прийомів сценічного мовлення; основні правила аналізу авторського тексту; сутність основних понять «словесна дія», «тембровий слух», «голосовий діапазон», «логічна пауза», «психологічна пауза» тощо; методи

створення мовних характеристик сценічних персонажів з метою використання їх у класі майстерності актора; теорію анатомії, фізіології, психології мовлення, гігієни голосового апарату; правила експлуатації та загальної профілактики захворювань мовно-голосового апарату; правила опанування навичок сценічного мовлення засобами психофізичного тренінгу; особливості виконання творів різних за жанром та формою; знати та застосовувати на практиці правила орфоєпії; прийоми використання набутих професійних умінь для професійного спілкування з партнерами, членами творчого колективу, глядачами, та в соціумі. Компетентності, набуті здобувачами під час опанування курсу «Сценічна мова», використовуються у процесі виробничої та педагогічної практики, реалізації творчих проєктів, орієнтовані на здійснення в майбутньому творчої і педагогічної діяльності в обраній галузі. Курс «Сценічна мова» забезпечує засвоєння загальнотеоретичних та практичних основ, необхідних для формування готовності до творчої та педагогічної діяльності і є невід'ємною складовою у структурі освітньо-професійної програми «Театральне мистецтво».

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти
1	2
Статус дисципліни	Обов'язкова
Семестр	1-й
Кількість кредитів ECTS	3
Кількість годин	90
Лабораторні заняття	28
Самостійна робота	62
Консультація	Відповідно до графіка: <i>понеділок 12.55 – 14.15, ЗНУ, корпус №8, очно</i>
Вид підсумкового семестрового контролю:	залік
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=4820

**2. Методи досягнення запланованих освітньою
 програмою компетентностей і результатів навчання**

Компетентності/ результати навчання	Методи навчання	Форми і методи оцінювання
1	2	3
	Словесні, практичні	Курсові роботи, усні доповіді.
ЗК04. Здатність сприймати нові знання в галузі культури та мистецтва, інтегрувати їх з тими, що набуті, орієнтуватися на професійному рівні в певній вузькій галузі театрального мистецтва.	<i>Словесні, практичні, наочні.</i>	Презентації, тестовий контроль.
СК01. Здатність генерувати задум та здійснювати розробку нової художньої ідеї та її втілення у творі сценічного мистецтва.	<i>Творчі завдання, пошукові.</i>	Творчі проєкти на сцені навчального театру; публічна демонстрація етюдів; уривків, створених на літературній основі.
СК04. Здатність уявити запропоновані обставини п'єси та ролі, чітко визначити місце персонажа в системі образів п'єси.	<i>Проблемні, пошукові; інтерактивні.</i>	Теоретичне опитування; тестовий контроль; курсові роботи та усні доповіді; презентації.
СК06. Здатність до володіння сучасними викладацькими методиками, що використовуються на практиці, ефективного застосування основних педагогічних технологій.	<i>Словесні, практичні, наочні.</i>	Теоретичне опитування; тестовий контроль; курсові роботи та усні доповіді; презентації.
СК09. Здатність створювати умови для творчої атмосфери в колективі і вияву повної реалізації здібностей художньо-виробничого персоналу.	<i>Словесні, практичні, наочні.</i>	Теоретичне опитування; тестовий контроль; курсові роботи та усні доповіді; презентації.
СК10. Здатність володіти методиками викладання театральних дисциплін (акторська майстерність, сценічна мова, вокал, хореографія).	<i>Проблемні, пошукові; інтерактивні.</i>	Теоретичне опитування; тестовий контроль; курсові роботи та усні доповіді; презентації.
СК11. Здатність вести професійний діалог з партнером та режисером в процесі роботи над виставою, аналізувати та синтезувати творчі пошуки та задуми.	<i>Проблемні, пошукові.</i>	Звіти з практики; творчі проєкти на сцені навчального театру.
ПР-5. Бути здатним до створення ідейного задуму та практичної реалізації на високому художньому	<i>Проблемні, пошукові; інтерактивні.</i>	Звіти з практики; творчі проєкти на сцені навчального театру.

рівні синтетичних за своєю природою творчих сценічних проєктів різноманітних видів і жанрів.		
ПР16. Уміти креативно мислити, генерувати ідеї, відповідно до викликів соціуму, бути рішучим у провадженні нових стратегій та їх реалізації.	<i>Словесні, практичні, проблемні; пошукові; інтерактивні.</i>	Теоретичні опитування; тестовий контроль; курсові роботи; усні доповіді; презентації.
ПР-18. Знати зміст і специфічні особливості мистецької педагогіки; володіти формами та методами викладання мистецьких дисциплін у вищій школі.	<i>Словесні, практичні, проблемні; пошукові; інтерактивні.</i>	Теоретичні опитування; тестовий контроль; курсові роботи; усні доповіді; презентації.
ПР-20. Вміти публічно презентувати результати власної творчої (інтелектуальної) діяльності в Україні та за її межами.	<i>Проблемні, пошукові; творчі завдання.</i>	Теоретичні опитування; тестовий контроль; курсові роботи; усні доповіді; презентації.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Сценічне мовлення як засіб професійного спілкування актора.

Тема 1. Проблеми мовлення у сучасній театральній культурі.

Сукупність викликів, пов'язаних із збереженням, розвитком і використанням виразного, грамотного та художньо доцільного сценічного мовлення акторів у сучасному театрі. Труднощі з практичним використанням засобів вербального і невербального спілкування - дикції, дихання, інтонаційної виразності, впливом медіа та цифрових форматів на мовну культуру. Необхідність адаптації класичних мовних норм до нових сценічних форм і стилів. Значення діяльності відомих діячів театру для розвитку сценічного мовлення як засобу професійного спілкування актора.

Тема 2. Тенденції розвитку сценічного мовлення у сучасному театрі.

Основні напрями й зміни у використанні та вдосконаленні акторської мовної техніки, що відображають потреби сучасної сцени. Поєднання класичних і новаторських мовних прийомів, інтеграція мультимедійних засобів, орієнтація на природність звучання, розширення мовної та акцентної палітри, а також індивідуалізація голосу й мовлення актора залежно від жанру та стилю вистави. Вплив драматургії на розвиток сценічного мовлення. Вивчення творів художньої літератури як засобу розширення світогляду і збагачення творчої палітри актора.

Змістовий модуль 2.

Анатомія та фізіологія мовного апарату.

Тема 3. Органи мовного апарату.

Розмовний апарат як система органів, що спільно створюють, підсилюють і оформлюють мовлення та голос. Анатомічні структури людини, що беруть участь у творенні мовлення та звуків. Органи дихання (легені, діафрагма, трахея, бронхи), що забезпечують повітряний потік, необхідний для утворення звуків. Голосоутворювальні органи (гортань, голосові зв'язки), що створюють голос за допомогою коливання

повітряного струменя. Резонатори (ротова, носова, грудна порожнини), що підсилюють та змінюють тембр і силу голосу. Артикуляційні органи (язик, губи, зуби, піднебіння, щелепи), що формують звуки мовлення, забезпечують їхню чіткість і виразність.

Тема 4. Системи мовного апарату.

Системи, що забезпечують створення, підсилення та оформлення мовлення – від подачі повітря до чіткого вимовляння звуків. Дихальна система (легені, діафрагма, трахея, бронхи), що створює й регулює повітряний потік, що є основою звучання мовлення. Голосоутворювальна (фонаторна) система (гортань, голосові зв'язки), що перетворює повітряний струмінь на звук, утворює голос. Резонаторна система (порожнини рота, носа, глотки, грудна клітка), що підсилює, забарвлює та модифікує звук, надаючи йому тембр і силу. Артикуляційна система (язик, губи, зуби, піднебіння, щелепи) – формує конкретні мовні звуки, забезпечує їхню чіткість, виразність і зрозумілість.

Змістовий модуль 3.

Правила української орфоепії.

Тема 5. Дотримання правил орфоепії як визначальний показник професійної культури актора.

Якість сценічного мовлення, правильна вимова, чіткість і виразність проголошення акторами літературного тексту зі сцени як гарантія розуміння авторського задуму глядачем. Дотримання правил орфоепії як визначальний показник професійної культури актора, демонстрація високого виконавського стандарту. Орфоепічна грамотність як засіб створення правдивого образу, у роботі з різними літературними стилями й жанрами, засіб для створення переконливого і достовірного сценічного образу. Дотримання орфоепічних норм як показник високої кваліфікації та відповідального ставлення актора до професії, як ознака загальної мовної культури та поваги до слухача, демонстрація освіченості і поваги до рідної мови, формування позитивного враження в аудиторії чи співрозмовників, підтримання єдності та чистоти літературної мови як частини національної культурної спадщини.

Тема 6. Особливості проголошення голосних звуків і деяких груп приголосних звуків.

Норми літературного наголосу. Робота над виправленням діалектів, акцентів, особливостей проголошення звуків чи слів у різних місцевостях, суржику. Вимова голосних і приголосних звуків в українській мові. Однакова тривалість та виразність голосних звуків у різних позиціях слова як спосіб збереження мелодійності мовлення. Визначення зрозумілості слова й ритму репліки через артикуляцію приголосних звуків, чіткість приголосних груп (збігів приголосних). Відпрацювання складних поєднань приголосних і правильна вимова дзвінких і глухих приголосних з метою уникнення спотворення змісту проголошуваного тексту.

Змістовий модуль 4.

Засоби художньої виразності актора під час публічного виконання літературних творів.

Тема 7. Формування вмінь та навичок чіткого і виразного проголошення літературного тексту.

Опанування комплексу вправ артикуляційного тренінгу для виправлення індивідуальних вад і недоліків у проголошенні окремих звуків. Тренування чіткості мовлення в різних темпах. Робота над вправами з метою опанування дикційних норм. Вибір літературного матеріалу для роботи над усуненням індивідуальних розмовних вад.

(скоромовок, чистомовок тощо).

Тема 8. Використання мовно-голосового тренінгу у процесі підготовки майбутнього актора до професійного спілкування.

Мовно-голосовий тренінг у підготовці майбутнього актора як комплексна система формування професійної комунікативної компетентності, сценічної виразності та загальної мовної культури, що забезпечує повноту професійного спілкування актора з глядачем, партнерами по сцені та широкою аудиторією. Мовно-голосовий тренінг як невід'ємна складова сучасної акторської освіти. Вправи з розвитку дихання, голосу та артикуляції як спосіб розширення діапазону звучання голосу та підвищення витривалості голосових зв'язок. Опанування техніки правильного сценічного дихання, набуття сили голосу та індивідуального тембрового звучання, дикційної чистоти та інтонаційної різноманітності, що дозволяє актору передавати найтонші смислові та емоційні відтінки тексту, бути переконливими та зрозумілими навіть у великій залі, зберігаючи водночас природність звучання.

3. Структура навчальної дисципліни

Вид заняття / роботи	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф	з.ф.	
1	2	3	4	5
Лабораторне заняття	Тема 1. Проблеми мовлення у сучасній театральній культурі. План. 1. Обговорення питань, пов'язаних з проблемами мовлення у сучасному театрі. 2. Ознайомлення з методами роботи відомих Вітчизняних та зарубіжних викладачів сценічного мовлення над виправленням мовних вад і природних недоліків. 3. Виявлення проблем, пов'язаних з мовленням у здобувача вищої освіти. 4. Створення індивідуального комплексу вправ мовно-голосового тренінгу для усунення виявлених проблем з диханням, голосом, дикцією здобувача вищої освіти.	4		Щотижня.
Лабораторне заняття	Тема 2. Тенденції розвитку сценічного мовлення у сучасному театрі. План. 1. Обговорення проблем сценічного мовлення після перегляду вистав театрів міста. 2. Ознайомлення з методами відомих Вітчизняних та зарубіжних викладачів сценічного мовлення над формуванням прийомів професійного дихання. 3. Опанування вправ на формування змішано-діафрагмального типу дихання. 4. Опанування вправ індивідуального	4		Щотижня.

	комплексу мовно-голосового тренінгу для усунення виявлених проблем з голосом, дикцією у здобувача вищої освіти.			
Лабораторне заняття	Тема 3. Органи мовного апарату. План. 1. Основні відомості про анатомію та фізіологію мовного апарату. 2. Сукупність органів мовного апарату та їх роль у голосоутворенні. 3. Опанування вправ на формування змішано-діафрагмального типу дихання. 4. Опанування вправ індивідуального комплексу мовно-голосового тренінгу для розвитку сили голосу.	4		Щотижня.
Лабораторне заняття	Тема 4. Системи мовного апарату. План. 1. Дихальна, артикуляційна і голосова системи периферійного відділу мовного апарату. 2. Опанування вправ артикуляційного тренінгу 3. Центральний і периферійний відділи мовного апарату. 4. Опанування вправ на формування змішано-діафрагмального типу дихання. 5. Опанування вправ індивідуального комплексу мовно-голосового тренінгу для розвитку сили голосу.	3		Щотижня.
Лабораторне заняття	Тема 5. Дотримання правил орфоепії як визначальний показник професійної культури актора. План. 1. Опанування вправ артикуляційного тренінгу (зовнішнього та внутрішньо глоткового). 2. Особливості вимови приголосних звуків. 3. Опанування норм літературного наголосу. Робота зі словниками і довідниками. 4. Опанування вправ індивідуального комплексу мовно-голосового тренінгу для розвитку сили голосу.	4		Щотижня.
Лабораторне заняття	Тема 6. Особливості проголошення голосних звуків і деяких груп приголосних звуків в українській мові. План. 1. Класифікація голосних і приголосних звуків. 2. Опанування вправ артикуляційного тренінгу (зовнішнього та внутрішньо глоткового).	3		Щотижня.

	3. Опанування вправ індивідуального комплексу мовно-голосового тренінгу для розвитку сили голосу. 4. Опанування вправ на формування артикуляційної нормативності проголошення складних звуків і звукосполучень.			
Лабораторне заняття	Тема7. Формування вмінь та навичок чіткого та виразного проголошення літературного тексту. План. 1.Розподіл прозового тексту на мовні такти. 2.Правила використання логічних наголосів, їх змістова та емоційна функція, техніка їх наголошення. 3.Різновиди пауз, засоби їх визначення та призначення. 4. Знаки пунктуації та мелодика їх відтворення у процесі проголошення тексту.	3		Щотижня.
Лабораторне заняття	Тема 8 Використання мовно-голосового тренінгу у процесі підготовки майбутнього актора до професійного спілкування. План. 1.Визначення сучасних вимог щодо якісного рівня підготовки майбутнього актора до професійного спілкування вербальними та невербальними засобами 2.Послідовна систематична робота над формуванням навичок змішано-діафрагмального типу дихання. 3. Опанування вправ мовно-голосового тренінгу для вдосконалення голосових якостей: сили, гнучкості, витривалості. 4.Робота над різними варіантами форми виконання гекзаметру з метою розкриття змісту проголошеного тексту. 5.Тренування дикційних навичок у різних темпах мовлення, голосових навантажень, та високому емоційному напруженню.	3		Щотижня.
Самостійна робота	Тема1. Проблеми мовлення у сучасній театральній культурі. Теоретичне завдання: 1. Дослідити питання мовлення в сучасній театральній культурі і визначити характер проблем, пов'язаних із мовленням. 2. Ознайомитися з методами роботи відомих Вітчизняних та зарубіжних викладачів сценічного мовлення над виправленням мовних вад і природних недоліків. Практичне завдання: 1. Визначити власні проблеми, пов'язані з мовленням. 2. Сформувати і опанувати комплекс вправ для індивідуального мовно-голосового	8		Щотижня.

	тренінгу			
Самостійна робота	Тема 2. Тенденції розвитку сценічного мовлення у сучасному театрі. Теоретичне завдання. 1. Підготувати огляд стосовно проблем мовлення акторів після перегляду вистав у театрах міста. 2. Вивчати досвід формування методів відомих Вітчизняних та зарубіжних викладачів сценічного мовлення над формуванням прийомів професійного дихання. Практичне завдання: 1. Опанувати вправи на формування змішано-діафрагмального типу дихання. 2. Опанувати вправи індивідуального комплексу мовно-голосового тренінгу для усунення виявлених проблем з голосом, дикцією.	8		Щотижня.
Самостійна робота	Тема 3. Органи мовного апарату. Теоретичне завдання 1. Опанувати теоретичні знання про анатомію та фізіологію мовного апарату. 2. Оволодіти теоретичним матеріалом щодо органів мовного апарату та їх ролі у голосоутворенні. Практичне завдання: 1. Опанувати вправи на формування змішано-діафрагмального типу дихання. 2. Опанувати вправи індивідуального комплексу мовно-голосового тренінгу для розвитку сили голосу.	7		Щотижня.
Самостійна робота	Тема 4. Системи мовного апарату. Теоретичне завдання. 1. Знати, що являють собою центральний і периферійний відділ мовного апарату. 2. Знати системи периферійного відділу мовного апарату. Практичне завдання: 2. Опанувати вправи на формування змішано-діафрагмального типу дхання. 4. Опанувати вправи індивідуального комплексу мовно-голосового тренінгу для розвитку сили голосу.	7		Щотижня.
Самостійна робота	Тема 5. Дотримання правил орфоепії як визначальний показник професійної культури актора. Теоретичне завдання.	8		Щотижня.

	1. Засвоїти теоретичний матеріал щодо особливостей вимови приголосних звуків 2. Засвоїти теоретичний матеріал щодо особливостей проголошення голосних звуків. 3. Засвоїти теоретичний матеріал щодо норм літературного наголосу. Працювати зі словниками і довідниками. Практичне завдання: 1. Опанувати вправи індивідуального комплексу мовно-голосового тренінгу для розвитку сили голосу. 2. Опанувати вправи артикуляційного тренінгу для виправлення індивідуальних недоліків у проголошенні окремих звуків та використовувати його в практичній діяльності.			
Самостійна робота	Тема 6. Особливості проголошення голосних звуків і деяких груп приголосних звуків в українській мові. Теоретичне завдання. 1. Знати класифікацію голосних і приголосних звуків. 2. Знати правила і прийоми формування артикуляційної нормативності проголошення складних звуків і звукосполучень. Практичне завдання: 1. Опанувати вправи артикуляційного тренінгу. 3. Опанувати вправи індивідуального комплексу мовно-голосового тренінгу для розвитку сили голосу.	8		Щотижня.
Самостійна робота	Тема 7. Формування вмінь та навичок чіткого і виразного проголошення літературного тексту. Теоретичне завдання. 1. Розподілити прозовий текст на мовні такти. 2. Засвоїти правила використання логічних наголосів, їх змістову та емоційну функції, техніку їх наголошення. Практичне завдання: 1. Оволодіти різновидами пауз, пояснити засоби їх визначення та призначення. 2. Оволодіти мелодикою відтворення знаків пунктуації у процесі проголошення тексту. 3. Опанувати комплекс вправ тренінгу для формування змішано діафрагмального типу дихання, тренування м'язів мовного поясу і «пробудження» резонаторів та використовувати його в практичній діяльності.	8		Щотижня.
Самостійна робота	Тема 8. Використання мовно-голосового тренінгу у процесі підготовки майбутнього актора до професійного спілкування. Теоретичне завдання.	8		Щотижня.

	1. Дослідити діалекти, акценти, особливості проголошення звуків чи слів у різних місцевостях, суржику. 2. Ознайомитися із сучасними вимогами щодо якісного рівня підготовки майбутнього актора до професійного спілкування вербальними та невербальними засобами. Практичне завдання: 1. Робота над формуванням навичок змішано-діафрагмального типу дихання. 2. Опанувати вправи мовно-голосового тренінгу для вдосконалення голосових якостей – сили, гнучкості, витривалості. 3. Працювати над різними варіантами форми виконання гекзаметру з метою розкриття змісту проголошеного тексту. 4. Тренувати дикційні навички у різних темпах мовлення, різних голосових навантажень, та високому емоційному напруженні.			
--	--	--	--	--

4. Види і зміст контрольних заходів

Вид заняття / роботи	Вид контрольного заходу	Зміст контрольного заходу*	Критерії оцінювання та термін виконання*	Усього балів
1	2	3	4	5
Поточний контроль				
№1.	Теоретичне завдання.	Питання для підготовки. Сценічне мовлення як засіб професійного спілкування актора. Тенденції розвитку сценічного мовлення у сучасному театрі. Проблеми мовлення у сучасній театральній культурі. Вплив драматургії на розвиток сценічного мовлення. Вивчення творів художньої літератури як засобу розширення світогляду і збагачення творчої палітри актора.	Тестування передбачає надання відповідей на 5 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 1 бал.	5

№2	Практичне завдання:	Аудиторна робота. Студент демонструє: - рівень засвоєння теоретичного програмного матеріалу з дисципліни «Сценічна мова»; - вміння аналізувати літературний текст з точки зору логіки розвитку дії; - вміння володіти навичками вербального і невербального професійного спілкування у процесі роботи над літературним твором; - вміння напрацювати безперервну лінію бачення у процесі роботи над текстом; - вміння самостійно працювати над текстом.	Максимальна кількість балів за кожне виконане завдання 10 б. Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: своєчасність виконання (3 б.); самостійність виконання (3 б.); якість виконання (4 б.);	10
Усього за 1 поточний контроль				15
№ 3	Теоретичне завдання	Питання для підготовки. Принципи системи підготовки майбутнього Актора. Значення діяльності відомих діячів театру для розвитку сценічного мовлення як засобу професійного спілкування актора. Анатомія та фізіологія розмовного апарату. Основні відомості про систему розмовного апарату (дихальну, голосову, артикуляційну). Особливості проголошення голосних звуків і деяких груп приголосних звуків української мови. Норми літературного наголосу.	Тестування передбачає надання відповідей на 5 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 1 бал.	5
№ 4	Практичне завдання:	Аудиторна робота. Студент демонструє: - рівень засвоєння теоретичного програмного матеріалу з дисципліни «Сценічна мова»; - вміння аналізувати літературний текст з точки зору логіки розвитку дії; - вміння володіти навичками вербального і невербального професійного спілкування у	Максимальна кількість балів за кожне виконане завдання 10 б. Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: своєчасність виконання (3 б.); самостійність виконання (3 б.); якість виконання (4 б.);	10

		процесі роботи над літературним твором; -вміння напрацювати безперервну лінію бачення у процесі роботи над текстом; - вміння самостійно працювати над текстом.		
Усього за 2 поточний контроль				15
№ 5	Теоретичне завдання.	Питання для підготовки. Виправлення діалектів, акцентів, особливостей проголошення звуків чи слів у різних місцевостях. Засоби художньої виразності та їх формування у процесі підготовки майбутнього актора до професійного спілкування. Тренування чіткості мовлення в різних темпах. Вправи артикуляційного тренінгу для виправлення індивідуальних недоліків у проголошенні окремих звуків. Літературний матеріал для роботи над усуненням індивідуальних розмовних Вад.	Тестування передбачає надання відповідей на 5 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 1бал.	5
№ 6	Практичне завдання	Аудиторна робота. Студент демонструє: - рівень засвоєння теоретичного програмного матеріалу з дисципліни «Сценічна мова»; -вміння аналізувати літературний текст з точки зору логіки розвитку дії; - вміння володіти навичками вербального і невербального професійного спілкування у процесі роботи над літературним твором; -вміння напрацювати безперервну лінію бачення у процесі роботи над текстом; -вміння самостійно працювати над текстом.	Максимальна кількість балів за кожне виконане завдання 10 б. Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: своєчасність виконання (3 б.); самостійність виконання (3 б.); якість виконання (4 б.);	10
Усього за 3 поточний контроль				15

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни
Сценічна мова

№7	Теоретичне завдання.	Питання для підготовки. Фізіологічне та фонаційне дихання. Змішано-діафрагмальний тип дихання у процесі проголошення звуків і слів. Комплекс вправ тренінгу для формування змішано-діафрагмального типу дихання. «Пробудження» резонаторів. Якісні показники голосу і звільнення від набутих негативних звичок у процесі голосоведення.	Тестування передбачає надання відповідей на 5 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 1 бал.	5
№ 8	Практичне завдання	Аудиторна робота. Студент демонструє: - рівень засвоєння теоретичного програмного матеріалу з дисципліни «Сценічна мова»; - вміння аналізувати літературний текст з точки зору логіки розвитку дії; - вміння володіти навичками вербального і невербального професійного спілкування у процесі роботи над літературним твором; - вміння напрацювати безперервну лінію бачення у процесі роботи над текстом; - вміння самостійно працювати над текстом.	Максимальна кількість балів за кожне виконане завдання 10 б. Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: своєчасність виконання (3 б.); самостійність виконання (3 б.); якість виконання (4 б.);	10
Усього за 4 поточний контроль				15
Усього за ЗМ контр. заходів	2			60
Підсумковий контроль				
Екзамен	Теоретичне завдання	Питання для підготовки. Тенденції розвитку сценічного мовлення у сучасному театрі. Проблеми мовлення у сучасній театральній культурі. Анатомія та фізіологія розмовного апарату. Правила орфоєпії. Засоби художньої виразності	Тестування передбачає надання відповідей на 20 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 1 бал.	20

		та їх формування у процесі підготовки майбутнього актора до професійного спілкування. Фізіологічне та фонаційне дихання. Вивчення особливостей кожного виду дихання та використання набутих знань на практиці. Гігієнічний, вібраційний масаж як засіб розвитку професійних якостей голосу студента. Координування дихання, голосу і руху у процесі сценічної взаємодії. Розмовний слух, його важливість для формування навичок діалогічного спілкування.		
	Практичне завдання. Публічна демонстрація драматичного уривка.	Студент демонструє: - рівень засвоєння теоретичного програмного матеріалу з дисципліни «Сценічна мова»; - рівень опанування вправ мовно-голосового і психофізичного тренінгу; - уміння аргументувати вибір літературного матеріалу; - уміння аналізувати текст з точки зору логіки розвитку словесної дії; - уміння налагоджувати зв'язок зі слухачем, утримувати його увагу в процесі публічного проголошення авторського тексту;	Максимальна кількість балів за кожне виконання завдання – 5 б. Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: своєчасність виконання (5 б.); самостійність виконання (5 б.); -якість виконання (5 б.); творчий підхід (5 б.).	20
Усього за підсумковий контроль				40

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зар ахо ван
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		

			о
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зарахо вано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

1. Основні навчальні ресурси

Рекомендована література

Основна:

1. Башманівська Л. А., Башманівський В. І. Дикція й емісія голосу. Виразність професійного мовлення журналіста: навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів і дистанційного навчання. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. 108 с.
2. Грицан Н.В. Техніка сценічного мовлення: навч.-методичний посібник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Івано-Франківськ, 2020. 286 с.
3. Донченко Н.П., Винар О.Б. Складові системи сценічного мовлення як основа художньо-творчої діяльності майстра театрального мистецтва. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал. No2. Київ : ІДЕЯ ПРИНТ, 2020. С. 291-295.
4. Колоквіум із дисципліни «Постановка голосу» : завдання для самостійної роботи студентів ОС бакалавр / упоряд. А. А. Зарицька, В. А. Чайка. Луцьк : Надстир'я, 2020. 16 с.
5. Кузьмічова В. А. Навчальний посібник з дисципліни "Постановка голосу" (для бакалаврів ден. та заоч. форми навчання вищ. пед. навч. закл.) / В. А. Кузьмічова, О. І. Лавренів ; Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Харків : ХНПУ, 2018. 68 с.
6. Стадніченко Н.В. Етапи формування вмінь і навичок професійного спілкування актора у процесі створення дипломної вистави. Запоріжжя : ЗНУ. Педагогічні науки: теорія та практика. 2022. № 4 . С. 134 - 141. (Index Copernicus, ERIH PLUS, Norwegian Register for Scientific Journals, Series and Publishers). URL: <https://web.znu.edu.ua/herald/>.
7. Стадніченко Н. В., Соколовська Н. Методи і прийоми формування засобів професійного спілкування майбутнього актора в адаптаційний період фахової підготовки. Науковий Вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого», випуск. № 36. 2025. С.72-77. <http://nv.knutkt.edu.ua/issue/view/19403/12700>
8. Стадніченко Н. В., Соколовська Н. П., Гончаров В. М., Кветков М. М. Робота над виставою у жанрі казки як спосіб напрацювання вербальних невербальних навичок професійного спілкування майбутнього актора. Вісник ЗНУ, Педагогічні науки. 2025. С. 97-105. URL: <https://web.znu.edu.ua/herald/>.
9. Староскольцев К. П. Постановка голосу в запитаннях і відповідях. Рівне : Овід, 2018.280с.

Додаткова:

1. Башманівська Л. А., Башманівський В. І. Дикція й емісія голосу. Виразність професійного мовлення журналіста: навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів і дистанційного навчання. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. 108 с.
2. Десятник Г.О., Лимар Л.Д. Основи акторської майстерності в екранній творчості: тексти лекцій [науковий редактор доктор наук із соціальних комунікацій Гоян В.В.]. Київ, Інститут журналістики КНУ імені Тараса Шевченка, 2020. - 108 с.
3. Донченко Н.П., Винар О.Б. Складові системи сценічного мовлення як основа художньо-творчої діяльності майстра театрального мистецтва. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал. No2. Київ : ІДЕЯ ПРИНТ, 2020. С. 291-295.
4. Плотницька І. Ораторське мистецтво. Київ, Центр навчальної літератури, 2022. 110 с.
5. Серета Н. В. Основи ораторської майстерності: навчальний посібник. Харків : НТУ «ХПІ», 2019. 304 с.

Інформаційні ресурси:

1. Погуца Н. Еволюція сценічного образу українки в театральному мистецтві початку ХХ століття. Вісник КНУКіМ. Серія «Мистецтвознавство», (38), 2018. С. 31–40. <https://doi.org/10.31866/2410-1176.38.2018.141738>
2. Смирна Л. В. (2020). Актуальні проблеми вищої мистецької освіти. Вісник КНУКіМ. Серія «Мистецтвознавство», (43), 2018. С. 27–32. <https://doi.org/10.31866/2410-1176.43.2020.220060>
3. Стадніченко Н. В. Використання методу персоніфікації у фаховій підготовці майбутнього актора. III Міжнародна науково-практична конференція «Пріоритети наукових досліджень: теоретична та практична цінність», листопад 2018 р., Новий Сонч, Польща. Wyższa Szkoła Biznesu - National-Louis University. URL: <http://www.wsb-nlu.edu.pl>

2. Регуляції і політики курсу

Відвідування занять. Регулювання пропусків

Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мають узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання. Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до складання заліку не допускаються. За умови систематичних пропусків може бути застосована процедура повторного вивчення дисципліни (див. посилання на Положення у додатку до силабусу).

Політика академічної доброчесності.

Кожний студент зобов'язаний дотримуватися принципів академічної доброчесності. Письмові завдання з використанням часткових або повнотекстових запозичень з інших робіт без зазначення авторства – це плагіат. Використання будь-якої інформації (текст, фото, ілюстрації тощо) мають бути правильно процитовані з посиланням на автора. До студентів, у роботах яких буде виявлено списування, плагіат чи інші прояви недоброчесної поведінки можуть бути застосовані різні дисциплінарні заходи (див. посилання на Кодекс академічної доброчесності ЗНУ в додатку до силабусу). Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті.

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). Будь ласка, не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття. Під час «онлайн» занять обов'язковою є умова робота з включеною камерою. Але в ситуаціях «форс-мажора» (проблема з електричною напругою, відсутність інтернету) можливо працювати з вимкненою камерою. З цього приводу необхідно попередити викладача.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА 2025-2026 н.р. доступний за адресою: https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/1635.ukr.html.

НАВЧАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового

семестрового контролю навчання студентів ЗНУ <https://lnk.ua/gk4x2wkVy> .

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (у тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Процедура повторного вивчення визначається [Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ](#): <https://lnk.ua/9MVwgEpVz> .

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://lnk.ua/EYNg6GpVZ> .

Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://lnk.ua/QRVdWGwe3>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://lnk.ua/3R4avGqeJ>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марти Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ

Запорізького національного університету: **Банакх Віктор Аркадійович**

Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua

Гаряча лінія: тел. (061) 227-12-76, факс 227-12-88

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх

навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Спеціалізована допомога: (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://lnk.ua/5pVJr17VP>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА: <https://library.znu.edu.ua/>. Графік роботи абонементів: понеділок- п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ ЗАПОРІЗЬКОГО

НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ (СЕЗН ЗНУ): <https://moodle.znu.edu.ua/>.

Посилання для відновлення паролю: <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ:

[https://sites.znu.edu.ua/child- advance/](https://sites.znu.edu.ua/child-advance/).